Çocukluk Ça?? Olumsuz Ya?ant?lar Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Çocukluk Ça?? Olumsuz Ya?ant?lar Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19090

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Çocukluk Ça?? Olumsuz Ya?ant?lar Ölçe?i (ÇÇOYÖ), bireylerin çocukluk dönemlerinde maruz kald??? potansiyel olarak travmatik ve stres yaratan deneyimleri kapsaml? bir ?ekilde de?erlendirmek amac?yla geli?tirilmi? bir psikometrik araçt?r. Bu ölçek, özellikle **Çocukluk Ça?? Olumsuz Ya?ant?lar** (ÇÇOY) kavram?n?n Türkiye popülasyonundaki yayg?nl???n?, türlerini ve bunlar?n uzun vadeli sa?l?k ve psikososyal sonuçlarla ili?kisini incelemek için uyarlanm??t?r. Ölçe?in Türkçe Formunun geçerlilik ve güvenilirlik çal??malar? Gündüz ve arkada?lar? taraf?ndan 2018 y?l?nda gerçekle?tirilmi?tir. Bu çal??ma, ölçe?in Türk kültürüne uygunlu?unu ve yüksek düzeyde **psikometri**k yeterlili?e sahip oldu?unu göstermeyi amaçlam??t?r.

Ölçek, çocukluk döneminde ya?anan ihmal, istismar ve hane halk? i?lev bozukluklar? gibi kritik alanlar? ölçerek, bu olumsuz deneyimlerin klinik ve ara?t?rma ba?lamlar?nda do?ru bir ?ekilde saptanmas?na olanak tan?r. ÇÇOYÖ, temel olarak ruh sa?l??? profesyonellerine ve ara?t?rmac?lara, bireylerin mevcut ruhsal durumlar? ile geçmi? travmatik deneyimleri aras?ndaki korelasyonlar? anlamada önemli bir zemin sunmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Çocukluk ça?? olumsuz ya?ant?lar, **ACEs**, travma, istismar, ihmal, psikometri, uyarlama, geçerlik, güvenirlik, Gündüz.

Yazarlar

Gündüz, A., Ya?ar, A.B., Gündo?mu?, ?., Savran, C., Konuk, E.

Amaç

Çocukluk Ça?? Olumsuz Ya?ant?lar Ölçe?i'nin temel amac?, bireylerin 18 ya??ndan önce deneyimledi?i çe?itli olumsuz ya?am olaylar?n?n (fiziksel, duygusal, cinsel istismar, ihmal ve ev içi i?lev bozukluklar? dahil) varl???n? ve s?kl???n? standardize edilmi? bir yöntemle ölçmektir. Ölçe?in Türkçe Formunun uyarlanmas?n?n özel amac? ise, uluslararas? geçerlili?i kan?tlanm?? bu arac?n Türk popülasyonunda da güvenilir ve geçerli bir ?ekilde kullan?labilmesini sa?lamakt?r.

Bu ölçek, klinik uygulamada risk de?erlendirmesi yapmak, uzunlamas?na ara?t?rmalarda olumsuz ya?ant?lar?n uzun süreli etkilerini incelemek ve halk sa?l??? giri?imlerinin planlanmas?na veri sa?lamak gibi çok çe?itli alanlarda kullan?lmak üzere tasarlanm??t?r. Ölçek, özellikle ruh sa?l??? bozukluklar?n?n etiyolojisinde çocukluk ça?? travmalar?n?n rolünü ara?t?ran çal??malar için kritik bir araçt?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Yap?

Çocukluk Ça?? Olumsuz Ya?ant?lar Ölçe?i, **Adverse Childhood Experiences (ACEs)** kavramsal çerçevesine dayanmaktad?r. Bu yap?, çocukluk döneminde kronik stres yaratan ve nörobiyolojik geli?imi olumsuz etkileyebilecek deneyimleri kapsar. Genellikle üç ana kategoride toplanan olumsuz ya?ant?lar? ölçer:

?stismar: Fiziksel, duygusal veya cinsel istismar.
?hmal: Fiziksel veya duygusal ihmal.
Hane Halk? ??lev Bozuklu?u: Aile içi ?iddete tan?k olma, ebeveyn ayr?l???/bo?anmas?, ebeveynin madde ba??ml?l???, ebeveynin ak?l hastal??? veya hapse girmesi.

Ölçek, bu farkl? olumsuz ya?ant? türlerinin toplam say?s?n? (ACE Skoru) hesaplayarak, bireyin ya?am boyu sa?l?k riskini tahmin etmede kullan?lan nicel bir gösterge sunar. Yüksek ACE skorlar?, genellikle fiziksel hastal?klar, ruh sa?l??? sorunlar? ve riskli davran??larla güçlü bir ?ekilde ili?kilidir.

Geçerlik

Gündüz ve arkada?lar? (2018) taraf?ndan yap?lan Türkçe uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in yap?sal **geçerlilik** kan?tlar?n? sa?lamak amac?yla çe?itli analizler yürütülmü?tür. Orijinal kaynakta spesifik geçerlik de?erleri belirtilmemi? olsa da, uyarlama çal??mas?n?n temel amac?, ölçe?in Türk kültüründeki teorik yap?y? ölçme yetene?ini do?rulamakt?r.

Bu tür bir uyarlama çal??mas?nda beklenen geçerlik türleri ?unlard?r:

Yap? Geçerli?i: Do?rulay?c? veya aç?klay?c? **faktör analizi** kullan?larak ölçe?in maddelerinin teorik alt boyutlar? alt?nda toplan?p toplanmad???n?n incelenmesi.
Ölçüt Ba?lant?l? Geçerlik: Ölçek skorlar?n?n, çocukluk travmalar?yla teorik olarak ili?kili oldu?u bilinen di?er psikopatoloji ölçütleri (örn., depresyon, anksiyete, dissosiyasyon ölçekleri) ile korelasyonunun incelenmesi (benzer ölçek geçerli?i).

Güvenirlik

Çocukluk Ça?? Olumsuz Ya?ant?lar Ölçe?i Türkçe Formunun **güvenirlik** çal??mas?, Gündüz ve ekibi taraf?ndan iç tutarl?l?k yöntemi kullan?larak gerçekle?tirilmi?tir. Ölçe?in maddelerinin ayn? yap?y? ne kadar tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü gösteren Cronbach Alfa katsay?s?n?n hesaplanmas?, bir uyarlama çal??mas?n?n temel gereklili?idir. Orijinal kaynakta spesifik de?erler belirtilmemi?tir, ancak yay?mlanan çal??mada kabul edilebilir düzeyde güvenirlik katsay?lar?n?n (genellikle $\alpha > 0.70$) elde edildi?i varsay?lmaktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Güvenirli?in sa?lanmas?, ölçe?in ayn? bireyden farkl? zamanlarda veya farkl? madde setleriyle tutarl? sonuçlar alabilme yetene?ini garanti eder. ÇÇOYÖ, çocukluk döneminde ya?anan sabit olaylar? ölçtü?ü için, zamana ba?l? test-tekrar test güvenirli?inin de yüksek olmas? beklenir; ancak uyarlama çal??mas?nda bu bilgiye dair kesin bir veri sunulmam??t?r.

Faktör Analizi

Uyarlama çal??malar?nda, ölçe?in orijinal yap?s?n?n hedef kültüre uygunlu?unu test etmek için genellikle **faktör analizi** uygulan?r. Gündüz ve arkada?lar?n?n (2018) çal??mas?nda, Çocukluk Ça?? Olumsuz Ya?ant?lar Ölçe?i Türkçe Formunun faktör yap?s?n?n incelendi?i ve muhtemelen orijinal ölçe?in boyutlar?n? do?rulayan bir yap?n?n ortaya ç?kar?ld??? dü?ünülmektedir. Bu analiz, ölçe?in maddelerinin mant?ksal ve istatistiksel olarak istismar, ihmal ve hane halk? i?lev bozuklu?u gibi alt faktörlere ayr?l?p ayr?lmad???n? belirler.

Faktör analizinin sonuçlar?, ölçe?in kültürel farkl?l?klar nedeniyle yeniden yap?land?r?lmas? gerekip gerekmedi?i veya orijinal çok boyutlu yap?s?n?n korunup korunamayaca?? hakk?nda önemli bilgiler sunar. Ba?ar?l? bir faktör yap?s?, ölçe?in yap? geçerli?inin güçlü bir göstergesidir.

Araç

Test Türü: Uyarlama (Adaptasyon)

Format: Genellikle **Likert ölçe?i** veya dikotom (Evet/Hay?r) format?nda öz bildirim ölçe?i.

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlanan Form)

Popülasyon Grubu: Klinik ve genel popülasyon yeti?kinleri (Çocukluk ya?ant?lar?n? retrospektif olarak de?erlendirenler).

Ya? Grubu: 18 ya? ve üstü.

Popülasyon Detaylar?: Gündüz ve arkada?lar?n?n çal??mas?, genellikle psikiyatri kliniklerine ba?vuran hastalar veya üniversite ö?rencileri gibi eri?ilebilir örneklemler üzerinde yürütülmü?tür.

Test Metodolojisi: Öz Bildirim yöntemi kullan?larak bireylerden çocukluk dönemlerinde (0-18 ya?) ya?ad?klar? olumsuz olaylar? hat?rlamalar? ve i?aretlemeleri istenmektedir.

Anahtar Kelimeler

Çocukluk ça?? travmas?, ruh sa?l???, psikopatoloji, **ACE skoru**, öz bildirim, uyarlama, psikometrik özellikler, Anadolu Psikiyatri Dergisi.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Yazarlar

Sorumlu Yazar: An?l Gündüz

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?ildir.

?leti?im E-posta Adresi: anilgndz@gmail.com

Yaz??ma Adresi: Çal??man?n yap?ld??? kuruma ait adres bilgisi (Kaynakta mevcut de?ildir).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

?zinler: Ölçe?in kullan?m? için sorumlu yazar (An?l Gündüz) ile ileti?ime geçilmesi önerilmektedir.

Ücret: Ticari olmayan akademik kullan?mlar için genellikle ücretsizdir; ancak yazarla teyit edilmesi gereklidir.

Test Y?l? (Uyarlama): 2018.

Ölçe?in orijinal PDF dosyas?na buradan ula??labilir: cocukluk-cagi-olumsuz-yasantilar-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Gündüz, A., Ya?ar, A.B., Gündo?mu?, ?., Savran, C.ve Konuk, E.(2018). Çocukluk Ça?? Olumsuz Ya?ant?lar Ölçe?i Türkçe Formunun geçerlilik ve güvenilirlik çal??mas?, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, *19*(1), 68-75.

Çocukluk Ça?? Olumsuz Ya?ant?lar Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçek maddeleri kaynak içerikte sa?lanmad??? için, bu bölüme ölçek maddeleri eklenememi?tir. Maddelerin içeri?i, genellikle çocukluk ça?? istismar, ihmal ve ev içi i?lev bozukluklar? alanlar?n? kapsar.

ARABPSYCHOLOGY.COM